

04.09.2023

Стрембицька Л.А.

Вступ. Літературна норма української мови. Колективне укладання переліку цікавих українськомовних сайтів для школярів

українська мова 7 клас

Мета:

дати поняття про літературну мову та норму літературної мови; пояснити роль діалектів у розвитку літературної мови;
формувати вміння виявляти в усному й писемному мовленні порушення норм літературної мови, виправляти допущені помилки;
удосконалювати орфоепічні та правописні навички, навички роботи з підручником та зі словниками;
розвивати повагу й увагу до слова, логічне та образне мислення, пам'ять, емоційну та естетичну сфери, збагачувати й уточнювати словниковий запас учнів;
виховувати повагу до рідної мови.

ОРФОЕПІЧНІ	Літературні норми української мови правильна вимова голосних і приголосних звуків, правильне наголошування слів
ОРФОГРАФІЧНІ	правильне написання слів і їхніх значущих частин, написання слів окремо, разом чи через дефіс, правильне вживання великої літери
ЛЕКСИЧНІ	уживання слів у властивих їм значеннях та правильне поєднання слів за змістом у словосполученні та реченні
ФРАЗЕОЛОГІЧНІ	уживання стійких словосполучень у властивих їм значеннях, а також із постійним, відтворюваним за традицією складом компонентів
СЛОВОТВІРНІ	правильне творення слів
МОРФОЛОГІЧНІ	правильна словозміна самостійних частин мови
СИНТАКСИЧНІ	правильна будова словосполучень і речень
ПУНКТУАЦІЙНІ	правильне вживання розділових знаків
СТИЛІСТИЧНІ	правильне вживання у висловлюванні певного стилю властивих йому мовних засобів

Робота з підручником.

Усне виконання вправи 3.

Вибірковий диктант.

З прочитаних словосполучень записати лише нормативні. Визначити, які норми порушено в іншому словосполученні (слові). З'ясувати вид кожної з допущених помилок.

1. Старанний черговий, старанний черговий . 2. Запорожська Січ, Запорожська Січ. 3. Обробка інформації, опрацювання інформації. 4. Більш сильний, більш сильніший. 5. Подякувати другові, подякувати друга. 6. Спритний поставщик, спритний постачальник. 7. Слідуюче завдання, наступне завдання. 8. Приймати участь, брати участь. 9. Ароматний шампунь, ароматна шампунь. 10. Кидатися в очі, впадати в очі. 11. Тактична поведінка, тактовна поведінка. 12. Приводити приклад, наводити приклад.

До якого словника потрібно звернутися в кожному з випадків? Зробити це, пояснюючи вимову слова черговий та написання слова запорозький.

Прочитайте словосполучення й відредагуйте їх, дотримуючись лексичної норми української мови.

Слідуюча зупинка; участковий лікар; мебельна фабрика; громадянський транспорт; ефектний засіб для рівномірного загару; проїзні білети; відношення до батьків; займатися в сьомому класі; дякуючи допомозі лікаря; зошит по математиці; заключати договір; лід зрушився; одержувати перемогу; терпіти поразку; у відношенні до друзів.

Робота з підручником.

Письмове виконання вправи 4.

Усне виконання вправи 5.

Прочитати текст. Визначити вжиті в ньому діалектні слова, дібрати відповідники літературної мови. Обґрунтувати доцільність уживання діалектних слів у художньому творі.

У вакації ми вандрували попід гору Менчул. Звертали на звивисті пішники, присідали до ватри бокорашів, що провадили рікою дараби в долину. Пили шипучий буркут із криниці, милували очі мідянками, котрі наче білими зіздами впали з неба і пахучим покрівцем заткали долинну ширінь. Дика маржина діставалася сюди з крутого бескеття.

«Оце, цімборе, вона перед тобою, - наша земля, - зачудовано казав Матіко. - То чи треба нам коло неї ще які золоті гори й молочні ріки?» Я перечливо хитав головою. Мене не лакомила ніяка чужина. (За М.Дочинцем).

Яка роль діалектів у формуванні літературної мови?

Словник. Вандрувати – мандрувати. Вакації - канікули, перерва в роботі навчальних закладів. Пішник – стежка. Ватра – вогнище, багаття. Бокораш –

плотогон, який сплавав ліс річками в Українських Карпатах. Дараба – пліт. Буркут – джерело вуглекислих мінеральних вод у Закарпатті; мінеральна вода. Води карпатських Буркутів відомі під назвами «Свалява», «Поляна Квасова», «Поляна Купель», «Плосківська», «Лужанська, «Буркут» та ін.) Мідянка – нарцис. Маржина – художба. Бескет (бескид) - круте урвище, провалля; гора, скеля. Цімбор – товариш, приятель. Лакомити – годувати смачним, перен. тішити, задовольняти.

Установіть відповідність між діалектними та літературними словами.

1 ватра	А волосся
2 гвіздь	Б один
3 волосе	В шматок
4 бараболя	Г окраєць
5 їден	Г цвях
6 кавалок	Д картопля
7 мешти	Е багаття
8 цілушка	Є черевики

Прочитайте уривок із вірша М. Рильського. Як ви розумієте думку, висловлену в поетичних рядках?

Як парость виноградної лози,
Плекайте мову. Пильно й ненастанно
Політь бур'ян. Чистіша від сльози
Вона хай буде. Вірно і слухняно
Нехай вона щоразу служить вам,
Хоч і живе своїм живим життям.

Робота з підручником.

Усне виконання вправи 6.

Письмове виконання вправи 7.

Як співвідносяться мова загальнонародна та літературна мова?

Які існують норми літературної мови?

Яка роль в унормуванні української літературної мови Тараса Шевченка?

Інших класиків української літератури?

Домашнє завдання.

Вправа 8.

Роботи надіслати на вайбер 0977609152, на електронну пошту

lesiastrembitska55@gmail.com, Хьюмен

